

LASTEAED

KASEKE

VALGA LASTEAED KASEKE
ÕPPEKAVA

2017

Sisukord

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	4
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED JA ÜLDEESMÄRGID.....	5
2.1 TEHNOLOOGIAHARIDUS.....	6
3. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	7
4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED.....	11
4.1. ÜLDOSKUSED.....	11
4.1.1. Mänguoskused.....	12
4.1.2. Tunnetus- ja õpioskused.....	13
4.1.3. Sotsiaalsed oskused.....	15
4.1.4. Enesekohased oskused.....	17
4.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD.....	19
4.2.1. Valdkond mina ja keskkond.....	19
4.2.2. Valdkond keel ja kõne.....	32

4.2.3. Valdkond eesti keel kui teine keel.....	39
4.2.4. Valdkond matemaatika.....	43
4.2.5. Valdkond kunst.....	46
4.2.6. Valdkond muusikaõpetus.....	52
4.2.7. Valdkond liikumine.....	55
5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA.....	59
6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS.....	60
7. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS.....	61
8. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	64

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1. Lasteaed Kasekese (edaspidi lasteaed) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekava alusel.
2. Lasteaia õppekava on koostatud ja arendatud kõikide lasteasutuse pedagoogide osalusel ning kaasatud on sellesse protsessi vanemaid.
3. Lasteaia õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi (Lisa 1), mis on kinnitatud direktori käskkirjaga.
4. Lasteaia õppekava määrab kindlaks:
 - Lasteasutuse liigi ja eripära
 - Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti
 - Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil
 - Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korralduse
 - Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korralduse
 - Lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korralduse
 - Õppekava uuendamise ja täiendamise korra
5. Lasteaed Kaseke asub aadressil Kase tn. 6, Valgas. Lasteaed Kaseke on munitsipaallasteaed kuni seitsmeaastastele lastele. Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles. Lasteaed on valminud 1966 aastal. Avati sama aasta 6. augustil. Maja renoveeriti 2008 aastal ning taasavati 2. septembril 2009.
6. Rühmad komplekteeritakse vastavalt järjekorras olevate laste vanusele, maksimaalselt kaks sõimerühma ja aiarühmad. Vajadusel on moodustatud sobitusrühm, kus õpivad koos teistega ka haridusliku erivajadusega lapsed (KELS Vastu võetud 18.02.1999 RT I 1999, 27, 387).

7. Rühma registreeritud laste arv (Vastavalt Valga Linnavalitsuse korraldusele nr 161, 21. mai 2013) lasteasutuses on järgmine:

- Sõimerühmas kuni 16 last
- Lasteaiarühmas kuni 22 last
- Sobitusrühma laste arv sõltub erivajadustega laste arvust (arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta).

9. Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

10. Lasteaias toimub süvendatud terviseedendus. Lasteaed on liitunud novembris 2015. a Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikuga.

11. Lasteaias toimuvad süvendatult mängulised õppe- ja kasvatustegevused läbi keskkonnateema, mis võimalusel viiakse läbi õuesõppena.

12. Lasteaias toimub süvendatud draamaõpe.

13. 2013. aasta aprillis liitus esimene rühm Kiusamisest vabaks meetodikaga, praeguseks on liitunud kolm rühma.

Lisainfo <http://kiusamisestvabaks.ee/projekti-tutvustus>

14. Lasteaias toimub eesti keele lisaõpe muukeelsetele lastele (toimub üks kord nädalas).

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED JA ÜLDEESMÄRGID

Peame tähtsaks, et meilt lahkuvad lapsed saavad eluks kaasa vajalikud oskused ning teadmised.

Sõbralikus ja turvalises keskkonnas on lapsel hea olla ning koolitatud õpetajate hoole all lapsed:

- Õpivad läbi mängu
- Suhtlevad eakaaslastega
- Õpivad enese toimetulekuga seotud oskusi
- Osalevad mitmesugustel üritustel ja väljasõitudel
- Saavad ettevalmistuse kooliks

Õpetajad kasutavad erinevaid õppevahendeid ning metoodilisi võtteid, mis aitavad tagada aktiivse mõtestatud tegevuse lapse arenguks.

Lähtume Johannes Käisi õpetusest:

„Ära näita seda, mida laps võib ise näha! Ära ütle seda, mida laps võib ise öelda! Ära tee seda, mida laps võib ise teha!“

- Õppeaasta eesmärgid püstitatakse iga õppeaasta alguses ja kinnitatakse pedagoogilisel nõupidamisel.

2.1 TEHNOLOOGIAHARIDUS

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks on lasteaias kasutusel erinevad digivahendid: sülearvutid, lauaarvutid, projektor/ekraan, Bee-Bot programmeeritavad ja taaslaetavad Mesimummude põrandarobotid. Digivahendeid kasutatakse õppetegevuste läbiviimiseks ning digipädevuse tõstmiseks. Lasteaias on olemas erinevad Lego-Education komplektid.

Lastele on loodud võimalus harjutada Legodega konstrueerimist ja põrandarobotite programmeerimist, et toetada nende loovust, ning analüüsisioskust. Tegevused vahenditega toimuvad eraldi rühmadele gruppides, rühmadevaheliste kokkulepete alusel.

Õppe- ja kasvatustöös kasutades põrandaroboteid on lõimitud kõik õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad ning Bee Bot robotite kasutamise eesmärk on, et lapsel tekib huvi nende vastu, mesimummud arendavad laste loogilist mõtlemist ning aitavad mänguliselt õppida igapäevaseid eneseväljendusoskusi, tähti, numbreid, kujundeid, arvutamist, uusi sõnu, lugusid jutustada ja palju muud igapäevase eluga seotut.

Eeldatavad oskused vanuseti

- 2-3 aastane laps tutvub robotiga
- 3-4 aastane laps loendab koos õpetajaga Bee Bot roboti samme liikumisel.
- 4-5 aastane laps programmeerib koos õpetajaga Bee Bot liikumise teekonna ning oskab seadistada parem-vasak ja edasi-tagasi.
- 5-6 aastane laps valmistab ette Bee Bot aluse liikumisteedeks koos õpetajaga, seadistab roboti ning liikumise alguspunkti ja lõpppunkti.
- 6-7 aastane laps leiab Bee Bot roboti teekonnaks erinevaid liikumisvõimalusi ning need ka ise programmeerida.

3. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

1. Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini.
2. Õppe- ja kasvatustegevus rühmades toimub rühma päevakava, aasta- ja kuutegevuskava alusel.
3. Lähtuvalt lasteaia õppekavast, lasteaia aasta tegevuskavast ja rühma laste vanusest ning eripärast koostavad rühmade õpetajad oma rühma järgmise õppe- ja kasvatustegevuste aastakava (aastaplaan).
4. Rühma aasta tegevuskavas kajastuvad:

- Rühma koosseis: laste arv, vanuseline ja sooline koosseis
- Õppeaasta eesmärgid ja põhimõtted: eesmärgid lähtuvad lasteaia üldeesmärkidest ja põhimõtetest ning rühma eripärast
- Teemaatiline aastakava: õppeaasta jooksul käsitletavat teemat
- Õpetaja poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevuste nädalaplaan
- Rühmasisesed üritused ja õppekäigud
- Planeeritud koostöö lastevanematega

5. Rühmade aasta tegevuskavad tutvustatakse ja kooskõlastatakse lastevanematega sügisesel koosolekul.

6. Lähtuvalt lasteaia õppekavast, aasta tegevuskavast, rühma aasta tegevuskavast ja rühma laste vanusest koostavad rühmade õpetajad oma rühmas kuu tegevuskava nädalate kaupa mis sisaldab:

- Planeeritud õppe- ja kasvatustegevuste teemad
- Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused ja nende lõimimise
- Planeeritud õppe- ja kasvatustegevuste eesmärgid
- Planeeritud õppe- ja kasvatustegevuste sisu ja läbiviimiseks kasutatavad mängud
- Planeeritud õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimiseks kasutatavad olulisemad vahendid
- Nädalas käsitletava teema läbiviimiseks vajalik või lastele tutvustatav raamat nõ nädala raamat
- Nädalas planeeritavad läbiviidavad tegevused koostööks lastevanematega
- Nädalas planeeritavad õppekäigud ja üritused.

7. Rühmade kuukavad koostatakse eelneva kuu 25. kuupäevaks ja need kinnitab õppealajuhataja. Alates septembrist 2017 esitatakse kuukavad e-infosüsteemis Stuudium.

8. Kuu tööplaanid esitavad 25. kuupäevaks õppealajuhatajale kinnitamiseks ka liikumisõpetaja ja muusikaõpetaja.

9. Suvekuudele planeeritakse õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulisel õuetegevusel. Suvekuude kuukavad antakse edasi nendesse rühmadesse, kuhu rühma lapsed lähevad.

10. Õppe-ja kasvatustegevus lasteaias toimub rühma päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütm, une- ja ärkvelolekuaja, kus vahelduvad igapäevatoimingud (söömine, riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm), laste vabategevused (mäng) ning lasteaiadõpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevus.

Lasteaia päevakava:

- 07.00 - 08.30 laste saabumine, vaba- ja individuaalne tegevus
- 8.15 - 9.00 hommikusöök sõimerühmas
- 08.30 - 09.00 hommikusöök aiarühmas
- 09.00 - 10.30 õpitegevused
- 10.30 - 12.00 õuemängud, jalutuskäigud ja vaba tegevus õues
- 12.00 lõunasöök sõimerühmas
- 12.15 - 12.45 lõunasöök aiarühmas
- 12.45 - 13.15 ettevalmistus puhkeajaks
- 13.00 - 15.00 laste puhkeaeg
- 13.00 - 14.30 laste puhkeaeg (5-6 ja 6-7 aastased)
- 15.00 - 15.45 õhtused õpitegevused
- 15.45 - 16.00 õhtuõue kõikidele rühmadele
- 16.00 - 18.30 mängud rühmas, õues, saalis ja individuaalne tegevus

Traditsiooniliste ürituste kalenderplaan

SÜGIS	SEPTEMBER	Tarkusepäev Vanavanemate päev Sügisnäitus LA Kaseke sünnipäeva tähistamine
	OKTOOBER	Liikluspäev Õpetajatepäev Leivanädal
	NOVEMBER	Hingedepäev Poistenädal Isadepäev Mardipäev Kadripäeva memme-taadinädal
TALV	DETSEMBER	Advendihommikud Heategevuslik jõuluüritus Jõulupeod
	VEEBRUAR	Küünlapäev Sõbrapäev Talisordinädal Vabariigi aastapäev (direktori vastuvõtt ja lipukestega rongkäik)
KEVAD	MÄRTS	Tüdrukute nädal Vastlapäev Stiilipäev Emakeelepäev Muusika-teatrinädal
	APRILL	Naljapäev Südamenädal Maailma tervisepäev

		Fotograaf lasteaias
	MAI	Emadepäev Perespordipäev Võtmepidu (koolivande andmine) Koolieelikute lõpupidu

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

4.1. ÜLDOSKUSED

Üldoskuste kujunemist toetatakse kogu õppe- ja kasvatustegevuse kaudu, lõimides neid erinevate valdkondade sisuga.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- Mänguoskused.
- Tunnetus- ja õpioskused.
- Sotsiaalsed oskused.
- Enesekohased oskused.

4.1.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnitab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Mängude liigid:

- Loovmäng. Laps ise valib mängu teema, vahendid ja sisu. Loovmängud on rolli-, lavastus- ja ehitismängud.
- Reeglimängud. Kindlad reeglid (juba varem olemas) ja struktuur. Reeglimängud on õppe-, laulu-, liikumis- ja võistlusmängud.

Eeldatavad mänguoskused vanuseti

Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Tunneb huvi mänguliste tegevuste vastu. Keskendub mängule koos täiskasvanuga.	Soovib mängida (tegutsemishuvi). Keskendub mängule lühiajaliselt.	Tunneb mängust rõõmu, on suuteline täiskasvanu juhendamisel lühiajaliselt mängule keskenduma 20minutit.	Tunneb mängust rõõmu, suudab lühiajaliselt ilma täiskasvanu juhendamiseta grupis mängida.	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma 30 minutit.
Jäljendab mängus talle tuttavaid tegevusi igapäevatoiminguid.	Matkib täiskasvanu igapäevast tegevust	Rakendab iseseisvalt lähiümbrusest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes oma olemasolevaid kogemusi, teadmisi ja muljeid mängus.	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
Näitab välja soovi mängida	Avaldab soovi mängida, mängib õpetaja juhendamisel erinevaid mängu	Algatab talle tuttavaid mängu. Mängib koos kaaslastega.	Algatab erinevaid mängu, arendab mängu sisu vahetu kogemuse (uue teadmise) omandamisel.	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
Laps jäljendab (samastab end) talle tuttavaid pere ja	Laps jäljendab talle tuttavaid rolle.	Täidab mängus erinevaid igapäevaeluga seotud rolle	Mängib erinevaid rolle	Täidab mängudes erinevaid rolle

koduga seotud rolle.				
Püüab täiskasvanu juhendamisel täita lihtsamaid mängureegleid.	Püüab meeles pidada ja täita lihtsamaid mängureegleid.	Arvestab mängureeglitega ühistes mängudes (meeldetuletamisel)	Jälgib mängureegleid, nende täitmist teiste poolt ning õpetaja abiga tuletab reegleid meelde	Jälgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada
Suudab mängida kaaslasega kõrvuti.	Osaleb ühismängudes. Lahendab probleeme täiskasvanu abiga.	Mängus kooskõlastab oma tegevust teiste laste tegevusega. Lahendab probleeme täiskasvanu juhendamisel.	Oskab lahendada iseseisvalt lihtsamaid probleeme.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele
Tegutsemisrõõm.	Huvitub võistlusemängudest Naudib mängu.	Tunneb rõõmu tegutsemisest, tahab olla edukas.	Tunneb rõõmu võidust, püüab taluda kaotust võistlusemängus.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusemängus
Oskab ehitada elementaarseid ehitisi (torn, aed).	Hakkab kasutama nukumängudes ja mõningates situatsiooni-mängudes asendusmänguasju	Kasutab mängudes asendusmänguasju	Kasutab mängudes iseseisvalt erinevaid vahendeid	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

4.1.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse; taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eeldatavad tunnetus ja õpioskused vanuseti.

Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Näitab üles huvi uue ja tundmatu vastu. Omandab seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse kaudu.	Omandab uusi teadmisi kogemuste kaudu. Kasutab ümbritseva tundmaõppimisel viite meelt	Mõistab lihtsamaid seoseid (hulk, põhjus, tagajärg)	Saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalisest- ruumilisest järjestusest	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna
Saab aru täiskasvanu kõnest, reageerib sellele	Hakkab järjest enam mõtlema kaemuslik- kujundlikult st lahendab lihtsamaid ülesandeid kujundite abil	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt, laps kasutab sisekõnet tegevuste planeerimisel ja reguleerimisel, mõtlemine on nii kaemuslik- praktiline kui kaemuslik - kujundiline	Kasutab sisekõnet kujutluste loomisel ja tegevuse planeerimisel, dialoog on suunatud rohkem iseendale	Mõtleb nii kaemuslik- kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi
Laps tegutseb kontakti loomisel ja säilitamisel sihipäraselt kuni 10 minuti.	Laps keskendub huvipakkuvale tegevusele 15 minutit.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 20 minutit.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 25 minutit.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 30 minutit.
Tegutseb koos täiskasvanuga. Täiskasvanu suunamisel lõpetab alustatud tegevuse	Oskab osaliselt oma tegevusi planeerida. Alustab ja lõpetab täiskasvanu korraldusel jõukohased tegevused.	Oskab tegutseda täiskasvanu juhiste järgi. Kavandab igapäevaseid plaanipäraseid tegevusi	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja üritab viia alustatud tegevused lõpuni	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatu lõpuni
Tegutseb tuttavates olukordades täiskasvanu juhendamisel	Tegutseb tuttavas olukorras iseseisvalt aga uudses toetub täiskasvanule	Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu suunamisel ja ettenäitamisel	Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi	Tegutseb uudses olukorras iseseisvalt
Avastab ja uurib rõõmuga erinevaid asju	Huvitub õpitegevusest. Avastab ümbritsevat maailma täiskasvanu suunamisel	Tunneb huvi ümbritseva vastu, algatab vestlust, esitab küsimusi	Uurib ja katsetab koos täiskasvanuga	Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada
Märkab, et asjad on erinevad.	Rühmitab esemeid üldmõistete alusel (riided, söök, raamatud, mänguasjad)	Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda,	Rühmitab esemeid ja nähtusi ühiste ja tunnuste alusel	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel
Kasutab materjali	Kasutab materjali	Laps kasutab omandatud	Laps kasutab uute teadmiste	Laps kasutab materjali

omandamiseks erinevaid meeli täiskasvanu juhendamisel	omandamiseks erinevaid meeli iseseisvalt	teadmisi igapäevastes situatsioonides (nii uudsetes kui sarnastes)	omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, kuid teab kordamise vajadust	meeldejätmiseks kordamist
---	--	--	--	---------------------------

4.1.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid. Võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti.

Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Saab aru, kui kaaslane on kurb/rõõmus. Laps reageerib vastavalt situatsioonile ja ümbritsevate inimeste käitumisele.	Märkab teiste põhiemotsioone (kurbus, rõõm, paha tuju) Väljendab oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.	Märkab teste inimeste emotsioone ja seisukohti, püüab arvestada neid oma käitumises. Oskab nimetada oma emotsioone (rõõm, kurbus) ja räägib nendest.	Märkab ja mõistab enda ja teiste (ka pildil ja fotol) emotsioone (hirm, kurbus, üllatus, viha, rõõm) ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Tunneb huvi teiste (valdavalt eakaaslaste) vastu. Toetub võõrastega suhtlemisel ja enesekindluse saavutamisel tuttavale täiskasvanule.	Tunneb huvi teiste vastu ja tahab suhelda. Kohandab oma juttu erinevatele vestluskaaslastele, nt räägib täiskasvanu ja tuttavaga teisiti kui eakaaslase ja võõraga.	Vestleb meelsasti eakaaslaste ja täiskasvanutega (algatab tegevusi).	Tahab ja julgeb suhelda, huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu. Mängukaaslastega suheldes kasutab strateegiaid, sh kompromissi ja läbirääkimist, et lahendada konflikte enne täiskasvanult abi otsimist.	Tahab ja julgeb suhelda, huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu.
Laps on valdavalt mina keskne, abi vajades annab	Enamasti märkab kui kaaslane vajab abi ning suunamisel	Püüab vahel teisi abistada ning lohutab omaalgatuslikult	Püüab hoolida teistest inimestest, osutab abi ja küsib	Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.

endast märku	abistab	kaaslast	seda vajadusel ka ise	
Täiskasvanu korraldusel täidab lihtsaid rühmareegleid /igapäevaelulisi rutiine.	Täiskasvanu abiga jälgib rühma reegleid.	Osaleb mõningate rühma reeglite kujundamisel Laps arvestab kokkulepitud reegleid mängudes ja tegevustes.	Osaleb rühmareeglite kujundamisel Suudab täita kokkulepitud rühmareegleid.	Osaleb rühmareeglite kujundamisel. Järgib rühmareegleid ning arvestab rühma vajadusi.
Osaleb ühistegevuses koos täiskasvanuga, tegutseb rühmakaaslastega kõrvuti.	Osaleb ühistegevuses ja teeb koostööd. Suudab teistega koos tegutseda lühikest aega.	Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning näitab teiste rühmaliikmete suhtes üles hoolivust Osaleb ühistegevuses ja suudab oodata oma järjekorda mingis tegevuses.	Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.	Oskab teistega arvestada ja teha koostööd.
Laps tegutseb teiste lastega kõrvuti, tegutseb kaaslastega kontakti luues. Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid.	Loob lühiajalisi sõprussuheteid Otsib kontakti nendega kellega on tihti koos.	Mängib meelsasti kaaslasega kahekesi. Kasutab sõna sõber. Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.	Mängib kaaslastega (eelistab omasoolisi mängukaaslasi), on kujunenud esimesed sõprussuhted	Loob sõprussuhteid Oskab kirjeldada sõbraks olemist.
Tunneb ära kodust kaasavõetud mänguasju Jagab mõnikord oma asju teistega.	Eristab oma – võõras.	Oskab asju jagada ja vahetada saab aru oma – võõras- ühine tähendusest.	Küsib luba asjade kasutamisel ja oskab asju jagada.	Saab aru oma – võõras- ühine tähendusest.
Mõistab selgelt väljendatud keeldu: Ei tohi!	Selgitab kuuldud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal hea ja halva tähendust. Järgib igapäevaelu sotsiaalseid reegleid.	Saab aru taunitavast käitumisest (nt ei tohi teisi lüüa, ei tohi valetada jne.	Selgitab eluliste olukordade põhjal, mis on õige või vale. Oskab avalikus kohas sobivalt käituda; teab, mida tohib, mida mitte.	Laps teeb vahet hea ja halva käitumise vahel.
Mõistab, et mõned lapsed on tüdrukud, mõned poisid.	Märkab, et inimesed on erinevad	Kirjeldab inimeste erinevusi (keeleline, rassiline,	Identifitseerib end omasoolise vanemaga.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.

	Kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed erinevad (nt kasv, juuksed).	vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat).	Väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda. Nimetab küsimisel, mis keelt räägivad muukeelsed lapsed rühmas.	
Laps oskab paluda, tänada ja tervitada enamasti meelde-tuletamise peale. Teab lihtsamaid sotsiaalseid ja viisakusreegleid ning jäljendab eeskujule tuginedes igapäevaseid rolle ja tegevusi.	Täiskasvanu abiga järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.	Saab aru reeglite olemusest ning jälgib reeglite täitmist eelkõige teiste poolt. Püüab järgida rühma reegleid ja igapäevases suhtlemises lihtsamaid üldtunnustatud käitumisnorme.	Järgib oma tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele seletada. Mõistab ausa mängu reegleid.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Väljendab oma tahtmist. Kasutab osaliselt mina-vormi, oskab keelduda ja „ei“ öelda.	Tahab igapäevastes situatsioonides ise otsustada valikute üle ja üritab neid ka täide viia.	Oskab rääkida oma tunnetest ja muljetest. Väljendab oma soove, seisukohti ja tahtmisi.	Laps oskab kirjeldada oma tunnete põhjuseid. Püüab selgitada oma seisukohti.	Selgitab oma seisukohti.

4.1.4. Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Eeldatavad enesekohased oskused vanuseti

Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Väljendab oma emotsioone Mõistab, kui kaaslane on	Täiskasvanu suunavate küsimuste abil oskab laps	Räägib oma tunnetest: rõõm, armastus, kurbus, mure.	Oskab väljendada oma tundeid. Oskab seletada oma	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt. rõõmu,

kurb/rõõmus.	selgitada miks ta on kurb/rõõmus.		emotsioonide põhjuseid.	viha, sobival viisil väljendada.
Lapsel on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus.	Väärtustab oma saavutusi, vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.	Täiskasvanu küsimise peale oskab 1-2 oma head omadust või oskust (enese arvates).	Täiskasvanu abiga kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.	Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.
Püüab olukordades käituda vastavalt eeskujule.	Korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib.	Laps teab mida tohib ja mida ei tohi teha ja teeb vahet heal ja halval käitumisel.	Oskab oma käitumist hinnata ja mõistab viisaka käitumise tähtsust.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes. Tunneb huvi mänguasjade vastu ja tegutseb nendega.	Laps mängib üksi ja kaaslas(t)ega.	Eelistab sootüüpilisi mängu. Naudib ühema kuulumist, eakaaslast seltsi ja ühistegevus	Leiab iseseisvalt mängu teema, arvestab kaasmängijatega.	Algatab mängu ja tegevusi.
Tegutseb lühiajaliselt omaette.	Tahab olla iseseisev Tegutseb tuttavas keskkonnas iseseisvalt.	Laps tegutseb enamasti iseseisvalt ja suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.	Tegutseb iseseisvalt ennast ja teisi kahjustamata.	Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest.
Laps mõistab, et tundmatuid asju ei tohi suhu panna. Saab aru olukordadest, kus ta võib haiget saada.	Täiskasvanu suunavate küsimuste abil laps kirjeldab millised on ohtlikud tegevused ja kuidas neist hoiduda.	Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud (nt tervislik toitumine, liikumine, sport).	Oskab kirjeldada tervisele ohtlikke olukordi. Teab, kuidas selliseid olukordi vältida.	Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
Laps täidab lihtsamaid igapäevaelulisi rutiine (sööb, joob iseseisvalt, võtab jalast sokke jms.).	Riietub iseseisvalt, vajab abilukkude ja nõopide juures, lapsel on kujunenud tualetiharjumused.	Riietub iseseisvalt, osaleb koos täiskasvanuga lihtsamate tööde tegemisel.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
Tegevuse lõppedes koristab täiskasvanu abiga	Mõistab, et mänguvahendeid peab hoidma ja mängu	Mängu ja tegevuse lõppedes koristab meeldetuletamisel	Suhtub heatahtlikult ja hoidvalt mänguvahenditesse.	Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse

mänguasjad.	lõppedes oma kohale asetama. Koristab täiskasvanu abiga ja meeldetuletusel enda järelt.	enda järelt asjad.	Oma tegevuse lõppedes koristab enda järelt kasutab.	lõppedes koristab enda järelt.
-------------	--	--------------------	--	--------------------------------

4.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi valdkond):

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Eesti keel kui teine keel
- Matemaatika
- Kunst
- Muusika
- Liikumine

4.2.1. Valdkond mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult

- Omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas
- Väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone
- Väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult
- Väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi
- Märkab nähtusi ja muutusi looduses

Valdkonna Mina ja keskkond sisu:

- Sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine.
- Looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele.
- Tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust.
- Suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid.
- Lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust.

- Suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlge tegema.
- Suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Laste vanus	2 -3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Teema					
Mina	Ütleb küsimise korral oma eesnime. Väljendab küsimisel enda äratundmist peeglis või fotol. Vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk.	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime. Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastate arvuna või näitab seda sõrmedel.	Teab oma nime, vanust ja aadressi.	Oskab end tutvustada. Teab oma sünnipäeva.	Teab oma kohustusi ja õigusi. Kirjeldab oma välimust, omadusi ja huve.
Perekond ja sugulased	Nimetab küsimisel pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.	Teab pereliikmeid nimepidi.	Teab oma pereliikmeid ning kirjeldab oma ja perekonda (pereliikmed + onu ja tädi).	Teab ja nimetab oma pereliikmete ees- ja perekonna nimesid. Mõistab, et pered võivad olla erinevad.	Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi. Jutustab vanavanematest ja kirjeldab peretraditsioone.

Kodu	Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.	Vastab küsimustele oma pereliikmete koduste tegevuste kohta.	Kirjeldab oma kodu (eramu, korter, talumaja). Nimetab kodu asukoha (linnas, maal). Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi.	Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi). Nimetab ja kirjeldab oma kohustusi kodus.	Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta. Teab kodust aadressi ja telefoni.
Lasteaed	Eristab ja osutab küsimisel lasteaia erinevate otstarvete järgi ruume. Oskab nimetada oma rühma nime. Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik).	Nimetab rühmas olevaid esemeid. Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetaja ning õpetajaabi nimed.	Nimetab oma lasteaia nime. Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.	Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi. Teab oma, võõra ja ühise tähendust.	Teab lasteaia aadressi. Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.
Kool					Teab kooli kui õppimise kohta. Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, tööd	Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi.	Teeb täiskasvanu eeskujul lihtsaid töid looduses.	Oskab nimetada vanemate ameteid. Loetleb tuntumate ametite juurde.	Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas. Põhjendab mängu-või töökoha korrastamise.	Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid. Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel	Osaleb tähtpäevadel ruumide kaunistamisel, kannab peoriideid, esineb koos teistega peol.	Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsaimaid sümboleid.	Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas. Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill,	Teab kodulinna sümboleid. Oskab Eesti kaardil näidata Tallinna asukohta. Teab Eesti Vabariigi presidendi nime.

	päevadel (laulude laulmine, peoriie kandmine). Leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu.	Teab Eesti lipu värve ja leiab need teiste seast.		kivi). Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp.	Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab mõningaid nende kombeid ja traditsioone (eriti oma laste aias käivate laste puhul). Suhtleb teisest rahvusest lastega. Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).
Tähtpäevad, pühad ja kombed	Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse).	Nimetab küsimise korral tähtpäevade ja pühadega seotud tegevusi.	Kirjeldab tähtpäevi peres (kuidas tähistatakse). Teab nimetada mõnda jõulu-, mardi- ja vastlakommet.	Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi.	Teab Eesti rahva traditsioone ja kombeid. Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm). Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm). Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).
Üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	Teab mõistete hea ja paha tähendust. Meeldetuletamise korral tervitab ja jätab hüvasti.	Oskab eristada head ja halba tegu, käitumist. Järgib elementaarseid viisakusreegleid (aitäh, palun, tere, head aega).	Teab mõistete õige ja vale tähendust. Teab ja järgib üldtuntud viisakusreegleid. Oskab sõpra lohutada ja abistada.	Tunneb ja järgib lauakombeid. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm).	Teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda. Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.

Sõprus ja abivalmidus	Osutab oma mängukaaslastele, õpetajatele. Küsimise korral nimetab oma rühmakaaslaste nimesid.	Oskab haiget saanud sõpra lohutada.	Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi. Oskab andeks paluda, andeks anda ja leppida.		Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla. Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus.		Hoolib oma rühmakaaslastest.	Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada.	Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm).	Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid. Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (mängukaaslased, vanemad, vanavanemad jt).
Suhtumine erinevustesse		Teab, et poiss ja tüdruk on erinevad.	Oskab nimetada mõned olulised poisi- tüdruku (mehe-naise) erinevused.	Oskab kirjeldada inimeste erinevusi keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, valge kepp, kuuldeaparaat).	Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid. Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.
Ehitised	Tunneb ära oma kodu ja lasteaia.	Tunneb ära tuttavad teenindusasutused (haigla, bussijaam, toidupood, lasteaed, päästeamet jne). Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ja teab nende otstarvet.	Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus.	Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid. Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm).	Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet. Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöököda, kaubanduskeskus jm). Teab nimetada kodukohale

					olulisi ehitisi.
Kodumasinad	Oskab pildilt näidata ja nimetada mõningaid kodumasinaid (pliit, kell, pesumasin, televiisor)	Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja elektroonikat (külmkapp, raadio, pesumasin, arvuti, tolmuimeja, televiisor)	Teab tuttavate kodumasinade otstarvet.	Kirjeldab kodumasinaid- ja elektroonikat ning teab nende kasutamise seotud ohte.	Kodumasinade kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöomasinad. Tähelepanu nende otstarbele ja nende kasutamise seotud ohtudele.
Sõidukid	Tunneb pildilt ja nimetab sõidukeid (auto, buss, rong, laev jm).	Nimetab küsimise korral sõidukeid (auto, buss, rong, lennuk, laev).	Teab nimetatud sõidukite otstarvet ja kus nad liiguvad (maal, õhus, vees).	Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja nende otstarvet.	Oskab nimetada ja kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (takso, kiirabiauto, politseiauto, prügiauto, kraanaauto jm).
Jäätmed	Mõistab, et prahti ei visata maha, toob selle täiskasvanu korraldusel prügikasti.	Leides loodusest prahti, toob selle kokkulepitud kohta (prügikott, prügikast või ämber).	Oskab täiskasvanu abiga eraldi sorteerida paberit, pakendeid, plasti, klaasi.	Selgitab, miks ei tohi prahti maha loopida (ka õues, tänaval ja looduses). Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorteeritakse.	Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, klaas, patareid). Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).
Tervise väärtustamine	Teab, et käsi on vaja pesta enne sööki, pärast tualetis käimist ja õuest tulles.	Teab peamisi hügieenireegleid. Nimetab tervist hoidvaid tegevusi: õuesviibimine, tervislik toitumine, lõunauinak. Teab, kuidas riietuda külma, kuidas sooja ilma puhul.	Teab, mis on haigus. Teab, mis võib põhjustada külmetamist ja haigestumist.	Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine. Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist.	Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist nii lasteaias, kui ka kodus (nt suitsetamine, alkohol, vägivald, traumad). Teab, mida teha ja kelle poole pöörduda võimaliku ohu korral.

Hammaste tervis	Harjab hambaid täiskasvanu abiga	Teab hammaste hooldamise vahendeid.	Peseb iseseisvalt hambaid. Teab, miks on hammaste hooldamine vajalik.	Nimetab hammaste hooldamise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Teab ja oskab nimetada hambakaariese tekkimise põhjusi. Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevases elus.
Tervislik toitumine	Küsimisel nimetab toite, mida on sel päeval söönud.	Eristab maitseid: magus, hapu, soolane, kibe. Oskab nimetada mõnda tervislikku toiduainet.	Oskab nimetada toiduaineid, mida igapäevaselt kasutatakse toitute valmistamisel.	Teab, et toitu valmistatakse toiduainetest. Oskab nimetada toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev. Teab ja oskab nimetada, milliseid toiduaineid tuleks tarvitada rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja mõne konkreetse toidu valmistamiseks (nt supp, praad, salat jm). Teab, mis on nn rämpstoit ja miks see on kahjulik. Mõistab tervisliku toitumise vajalikkust eriti kasvavale organismile.
Inimkeha tundmine	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	Oskab näidata ja nimetada kehaosi.	Nimetab kehaosi ja teab nende vajalikkust.	Oskab nimetada kehaosi detailsemalt (laup, põsed, rind, kõht, puusad jm) ning mõningaid siseorganeid (süda, kopsud jm).	Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
Ohutus ja turvalisus	Saab aru mõistetest: tohib, ei tohi.	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid, tikud jm).	Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepp, rõdu, aknad, kuum toit, lahtine tuli).	Teab, et ohtlikud võivad olla ka ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised.	Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud). Teab, millised on turvalise

			Teab ja nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (nt mängimine tänaval, liivakarjääris, suvel veekogus või rannas, talvel jäälemine jm).	Teab, et ohtlik on ujumine ilma täiskasvanu järelevalveta; rattasõit kiivrita, mängimine ohtlikes kohtades. Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.	käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades. Teab hädaabinumbrit 112 ja oskab seda kasutada. Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastatud kaaslane). Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.
Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seemned.	Tunneb rõõmu õues viibimisest. Osutab küsimisel puule, lillele, murule.	Nimetab puid, metsi, lilli, muru. Teab, et lilli ja oksid ei murda. Tunneb rõõmu looduses viibimisest.	Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, järv, jõgi). Nimetab tuntumaid kodu- ja metsloomi (4-5 looma, lindu).	Oskab kirjeldada kodukoha loodust. Oskab nimetada tuntumaid seemi ja kirjeldada neid. Oskab kirjeldada koduloomi ja meie metsades elavaid metsloomi.	Kirjeldab kodukoha loodust, iseloomustab mets- ja koduloomi, linde ning putukaid. Oskab nimetada meie maal söögiks kasvatatavaid juur- ja teravilju.

Kodukoha taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	Leiab loodusest ja pildilt puu, lille ja seene.	Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi. Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli, puu- ja köögivilju (nt õun, pirn, kartul, porgand, kurk, tomat).	Oskab nimetada, mida tuttavatest köögi- ja puuviljadest valmistada saab. Kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel (värvuvad ja langevad). Eristab okaspuid lehtpuudest. Nimetab seene osadena kübarat ja jalga.	Nimetab erinevaid vaadeldavaid köögivilju (nt punapeet, kaalikas, kõrvits, sibul) ja teab, kuidas neid kasutatakse. Nimetab 1-2 lehtpuud (nt kask, vaher) ja 1-2 okaspuud (kuusk, mänd). Nimetab mõne söögi- ja mürgiseene (nt kukeseen, pilvik, kärbseseen). Nimetab lilleosi (leht, vars, õis).	Nimetab puu osi (juured, tüvi, võra, oksad). Nimetab ja kirjeldab aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: maasikas, mustikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas, tamm, kastan jm).
Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Oskab küsimise korral nimetada tuntumaid koduloomi. looma. Leiab mänguasjade seast ja pildilt karu ja jänese. Osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele (pea, saba, käpad). Osutab küsimisel linnule, putukale, kalale ja konnale.	Oskab nimetada tuttavaid kodu- ja metsloomi ning matkib nende hääliitsusi. Nimetab tuttavate loomade iseloomulikke tunnuseid (nt jänesel pikad kõrvad, oraval pikk saba). Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus).	Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust, erinevaid elupaiku ja elamisviise (nt kala elab vees, rebane elab urus). Nimetab linnu kehaosi ja iseloomulikke tunnuseid (nt suled, tiivad, nokk).	Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust. Nimetab tuntumaid linde (nt varblane, tihane, tuvi). Kirjeldab kalade iseloomulikke tunnuseid (nt uimed, soomused, saba).	Nimetab erinevate loomade (ka põhja- ja lõunamaaloomade) seast need, kes elavad Eestis. Teab loomade käitumise iseärasusi eri aastaegadel (lindude ränne, karvavahetus, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine) ning oskab neid põhjendada. Nimetab tuntumaid paigalinde, (nt varblane, tihane, tuvi) rändlinnuliike (nt pääsuke, kuldnokk).
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Näitab küsimisel pildilt tuttavat putukat (kärbes, lepatriinu, mesilane)	Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane).	Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.	Oskab kirjeldada, tuttavate putukate välimust ja elupaiku.	Oskab kirjeldada, mille poolest on mõned putukad kasulikud (mesilane, sipelgas, lepatriinu) ja mõned inimesele ohtlikud

					(kärbes, sääsk, puuk).
Öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Oskab küsimise korral nimetada oma tegevust : öösel magan, päeval olen lasteaias, mängin jm.	Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge).	Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine inimese ja loomade tegevusega).	Oskab nimetada päeva osi (hommik, lõuna, õhtu) ja seostada neid inimese vastavate toimingutega. Teab mõisteid ööpäev ja täna, eile, homme.	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal. Teab ja oskab nimetada nädalapäevi õiges järjekorras. Saab aru mõistetest tööpäev ja puhkepäev ning neid kirjeldada
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Oskab küsimise korral nimetada käesoleva aastaaja iseloomulikke tunnuseid (nt õues on külm, sajab lund – on talv; päike paistab soojemalt, lumi sulab, linnud laulavad – on kevad; õues on soe, saab liivakastis mängida, ujuda –on suvi jne).	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel on soe, lilled õitsevad, saab ujuda jm).	Oskab nimetada kõiki aastaagu ja neid iseloomustada. Oskab nimetada inimeste tegevusi ja töid erinevatel aastaagadel	Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada. Oskab nimetada loomade ja lindude iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jne).	Kirjeldab inimeste töid ja tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, rannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne).

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	Osutab küsimise korral päikese suunas. Täiskasvanu eeskujul matkib liigutuste ja häälega ilmastikunähtusi (vihma sajab, tuul puhub, lund sajab jm).	Mõistab erinevaid ilmastikunähtusi ja teab, kuidas neid nimetatakse (päike paistab, taevast on pilves; sajab vihma, lund; tugev tuul, nõrk tuul).	Nimetab iseseisvalt ja kirjeldab ilmastikunähtusi (pilvisus, tuule tugevus, sademed, õhu temperatuur jm).	Kirjeldab inimeste tegevusi seoses erinevate ilmastiku- nähtustega (lehtede riisumine, lume rookimine, libeduse tõrje jm). Teab õhu vajalikkust ja selle kasutamist igapäevases elus (pall, täispuhutav madrats, auto- ja jalgrattakumm, ujumisrõngas jm).	Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegade (õhu temperatuur, päikesepaiste, pilvisus, sademed, udu, härmatis, vikerkaar jms). Selgitab, kuidas ilm võib mõjutada inimeste enesetunnet ja tervist. Teab tähtsamaid taevakehi; oskab selgitada, kuidas Päike mõjutab Maa ilma.
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks. Viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti.	Mõistab, et vett on vaja kokku hoida (kraan keeratakse peale käte pesemist kinni). Teab, et inimene saab talvel loomi ja linde aidata.	Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (toast lahkudes kustutab tule). Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi; oksid ja lilli asjata ei murta.	Teab, kuidas loomi ja linde talvel aidata ja oskab seda teha. Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi). Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, lasteaias ja kodu ümbruses.	Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt. Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele. Teab, kuidas käituda, kui on leidnud vigi saanud või hüljatud looma. Soovib osaleda looduse korrastamistöodes.
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Teab, et inimesed vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	Teab, et inimesed, loomad ja taimed vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	Teab, et peale vee ja toidu vajavad elusolendid eluks ja kasvamiseks ka valgust ning õhku.	Oskab nimetada eluks ja kasvamiseks vajalikke tingimusi taimedele, loomadele ja inimestele. Oskab kirjeldada erinevate temperatuuride mõju taimedele,	Selgitab valguse, soojust, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.

				loomadele ja inimestele.	
Valgusfoor ja tänava ületamine	Tunneb värve punane, kollane ja roheline. Küsimise korral osutab valgusfoori suunas, leiab pildilt valgusfoori.	Teab valgusfoori ja tulede tähendust. Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee. Teab, et tänaval liikudes tuleb täiskasvanu käest kinni hoida ja mitte joosta; teab turvavesti otstarvet.	Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust. Teab, kuidas sõiduteed ületada.	Oskab ületada tänavat jalgrattaga. Teab, kuidas ületada ristmikku.	Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal. Oskab kasutada hädaabinumbrit 112.
Liiklusmärgid	Oskab leida ja osutada tänaval küsimise peale liiklusmärkidele.	Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).	Teab kodu ja lasteaia ümbruses sagedamini esinevate liiklusmärkide tähendusi.	Teab, kuidas käituda ühissõidukites (sisenemine, väljumine, viisakusnõuete täitmine jm).	Oskab märgata liikluseeskirjade rikkumist teiste poolt ja taunib seda (nt sõidutee ületamine punase fooritule puhul jm). Teab jalgrattaga, rulluiskude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).
Sõidukid	Tunneb tänaval ja pildilt erinevaid sõidukeid (auto, buss, rong, lennuk) ja küsimisel osutab neile.	Teab liiklusvahendeid ja mõningaid eriotstarbelisi sõidukeid (politsei-, tuletõrje- ja kiirabiauto).	Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. Teab, kuidas ühissõidukisse siseneda ja sealt väljuda.	Teab, kuidas käituda ühissõidukites (sisenemine, väljumine, sõidupilet, istekoha pakkumine jt viisakusnõuete täitmine).	Kirjeldab erinevaid sõidukeid, nende ülesandeid ja tähtsust inimeste elus. Oskab käituda viisakalt ühissõidukis. Oskab ühissõidukis märgata abivajajat ja abi pakkuda (nt vanurile, puudega inimesele vm).

Helkur, turvavöö ja -vöö	Tunneb ära teiste asjade hulgast helkuri.	Teab helkuri otstarvet.	Teab helkurit ja selle kasutamise vajalikkust.	Teab turvavöö ja turvavöö ja turvavöö vajalikkust sõidukis. Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.	Teab, kuhu kinnitada helkurribad. Kirjeldab oma sõnadega ohte liikluses erinevates ilmastikuoludes ning nende vältimise viise.
---------------------------------	---	-------------------------	--	--	--

4.2.2. Valdkond keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tuleb toime igapäevases suhtlemises.
- Kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust.
- Tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika
- Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
- Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel
- Peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga
- Suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist
- Õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt.) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult
- Mitmekesisatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Lapse vanus Sisuplokid	2-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-aastase lapse eeldatavad tulemused	4-aastase lapse eeldatavad tulemused	5-aastase lapse eeldatavad tulemused	6-aastase lapse eeldatavad tulemused	7-aastase lapse eeldatavad tulemused

<p>Suhtlemine</p>	<p>Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal. Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut. Kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega. Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, hääletsuse või 1-2 sõnalise ütlusega.</p>	<p>Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi; vastab vajaduse korral rohkem kui ühelausungiga. Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm). Kommenteerib enda ja/või kaaslaste tegevust 1-2 lausungiga. Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega. Loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust.</p>	<p>Algatab ise aktiivselt suhtlust. Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses. Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta. Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust (räägib, mida tehti 2-3 lausungiga. Räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest. Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.</p>	<p>Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?) Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust. Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid. Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust. Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades</p>	<p>Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt Kus ja kellega ta elab? Kas tal on lapsi?). Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist. Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teema muutusega. Annab edasi kuulnud teksti (nt muinasjutu sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/ juhendite abil. Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega. Jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega <i>ja siis, siis, ja</i>. Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid.</p>	<p>Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluseesmärkidest. Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja /või suhtlusolukorrast (kodu, võõras koht). Mõistab kaudseid ütlusi (nt <i>Ruumis on aken lahti</i>. Otsene ütlus: <i>Pane aken kinni!</i> Kaudne ütlus: <i>Mul on jahe</i>). Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid. Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info. Räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib väliskõnes tuttavaid tegevusi. Laiendab jutustades täiskasvanu</p>
--------------------------	---	---	---	---	---	---

				<p>end peamiselt üksikute sidumata lausungitega. Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (nt mida tegi kodus pühapäeval). Loeb peast kuni 4 realisi liisusalme/ luuletusi. Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega.</p>		<p>suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust). Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.</p>
--	--	--	--	---	--	---

<p>Grammatika</p>	<p>Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid (nt Miku õue pro Mikk tahab õue minna). Kasutab üksikuid käände- ja pöördeforme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre). Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis. Väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (ei taha), kuuluvus (tädi lusikas), asukoht (emme siia), omadus (auto katki), subjekti - objekti suhe (issi anna pall).</p>	<p>Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid. Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme. Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt Joonista! Istu!). Kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt sõidab, laulavad). Kasutab kõnes õigesti tegusõna -ma ja -da tegevusnime (nt hakkame mängima, ei taha mängida).</p>	<p>Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid. Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad ja, aga). Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid).</p>	<p>Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid. Kasutab kõnes – nud ja – tud kesksõnu (nt söönud, söödud). Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur - suurem – kõige suurem). Kasutab tingivat kõneviisi (mängiksin, tahaksin). Ühildab sõnu arvus (lapsed söövad) ja käändes (ilusale nukule, punase palliga). Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lilledel).</p>	<p>Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks; jookseb kivini). Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt lugeb pro loeb; mõmmi maga pro mõmmi magab; lillene pro lilleline; seen kasvab all kuuse pro seen kasvab kuuse all) ning osutab neile. Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (loetakse, ehitati).</p>	<p>Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: arstina). Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded aja- suhte väljendamiseks: hommikust õhtuni). Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt palju linde, konni, maju, autosid). Kasutab kõnes enamasti laadivahelduslikke sõnu (pugema- poeb, siga – sead). Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (... , sest...), tingimust (kui..., siis), eesmärki (... , et...).</p>
--------------------------	---	--	---	---	--	---

Sõnavara	<p>Kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis. Kasutab nimi- ja tegusõnu (nt näu pro kiisu, opa pro võta sülle), ase- ja määrsõnu (nt siia, seal nii). Mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras.</p>	<p>Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi. Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud. Kasutab kõnes värvust, suurust ja teisi hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu. Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided). Kasutab tagasõnu (all, peal, ees, sees, taga) ruumisuhete tähistamiseks.</p>	<p>Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt kuusk, kask –puud; tuvi, kajakas-linnud). Kasutab kõnes objektide osade/ detailide nimetusi (käpad, saba; rattad, rool). Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tuttmuits, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja).</p>	<p>Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike – pikk, must –puhas). Kasutab kõnes mõningaid ise-loomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, igav, kaval). Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu: hommik, päev, õhtu, öö. Moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja – tikumaja, nuga õuna koorimiseks – õunanuga).</p>	<p>Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme. Kasutab kõnes mõningaid sama-tähenduslikke sõnu (nt jookseb, lippab, sibab). Mõistab sama tüveliste sõnade tähenduste erinevusi (joonistaja, joonistus, jooneline). Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb – veeretab, sõidab – sõidutab). Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (nt lilled: tulp, roos).</p>	<p>Selgitab kuulnud kujundlike väljendite (tuul ulub, kevad koputab aknale) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid. Kasutab kõnes mõningaid abstraktse (s.o mittekoetava vastega) tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu (mõtlen, arvan, julge, lahke). Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu. Liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu. Kasutab õigesti aja- ja ruumisuheteid väljendavaid sõnu (nt vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast). Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad).</p>
Hääldamine	<p>Hääldab õigesti mõnda üksikut</p>	<p>Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2-silbilisi</p>	<p>Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3-silbilisi</p>	<p>Hääldab õigesti kõiki emakeele</p>	<p>Kordab järele ja hääldab ise õigesti</p>	<p>Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu.</p>

	<p>lühikest sõna. Hääldeb sõnades õigesti lihtsamaid häälikuid: a, e, i, o, u, p, m, t, l.</p>	<p>sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. Hääldeb õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü).</p>	<p>sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. Hääldeb sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt -nt, -lt, -mp jne).</p>	<p>häälikuid. Hääldeb õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu. Hääldeb õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes tuttava tähendusega sõnades. Hääldeb õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan).</p>	<p>kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.</p>	<p>Hääldeb õigesti võõrhäälikuid (f, š) tuttavates sõnades (nt Fanta, šokolaad).</p>
Kirjalik kõne	<p>Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise pildile või üksiku sõna ütlemise pildi kohta.</p>	<p>Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte. Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ette loetud tekste. Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt tass –kass, pall – sall, tuba – tupp), osutades</p>	<p>Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas. Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti. Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.</p>	<p>Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites). Kuulab ettelugemist, olles see juures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul). Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).</p>	<p>Häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu. Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas. Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt koli-kolli (III v); koli-kolli (II v); koli-kooli</p>	<p>Nimetab ja kirjutab enamikku tähti. Veerib 1-2 silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita ja eksib sageli) Häälib õigesti 1-2 silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu. Kirjutades märgib õigesti 1-2 silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri (nt lähen koli). Eristab häälikuühendita</p>

		pildile või objektile.			(III v); koli – kooli (II v)). Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- tänavanimed, sildid).	sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut. Jagab kuulnud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid. Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt koll-kool; linna (III v) –lina; tibu–tippu). Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.
--	--	------------------------	--	--	---	--

4.2.3. Valdkond eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu
- Soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega
- Tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest
- Kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- Kuulamine

- Kõnelemine
- Eesti kultuuri tutvustamine

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt)
- Pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid
- Suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm)
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles)
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Laste vanus	Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused	
Üldteema	Kuulamine	Kuulab ja tajub eesti keele kõla.	Tunneb huvi eesti keele vastu.	Kuulab ja mõistab lihtsamat eestikeelset jutukest.	Tunneb ära lihtsamad eestikeelsed väljendid ning mõistab neid.	Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele.
		Kuulab õpetaja poolt lausunud sõnu ning lihtsaid lauseid.	Kordab järele lihtsamaid sõnu.	Tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu ja oskab vastata lihtsamatele küsimustele.	Vastab küsimustele õpitu piires. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid.	Tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes.
		Kuulab korraldusi ning toimib õpetajaga koos.	Kuulab õpetaja poolt antud korraldusi.	Kuulab korraldusi ja õpetaja suunamisel täidab neid.	Kuulab korraldusi ja mõistab enamusi neist.	Saab aru korraldusest ja toimib vastavalt.
Kõnelemine		Saab aru viisakusväljendite tähendusest.	Kordab järele õpetaja poolt öeldud viisakusväljendeid	Kasutab üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab mõningaid sobivaid viisakusväljendeid.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
		Saab aru lihtsamatest küsimustest.	Kordab järele lihtsamaid väljendeid.	Oskab vastata lihtsamatele küsimustele.	Kasutab endast rääkides sõna „Mina“.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires.
		Kordab järele lihtsamaid sõnu.	Kordab järele mõnda eestikeelset luuletust.	Teab peast mõnda eestikeelset luuletust.	Teab peast mõnda eestikeelset luuletust.	Teab peast mõningaid eestikeelseid luuletusi ja laule.

Eesti kultuuri tutvustamine	Tunneb ära Eesti lipu.	Tunneb huvi eesti rahvussümbolite vastu.	Oskab nimetada, mis riigis ta elab. Tunneb huvi Eesti tähistatavate Rahvakalendri tähtpäevade vastu. Tunneb huvi eesti rahvaloomingu vastu.	Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklike- ja rahvuslike tähtpäevi. Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada. Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu.	Oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi. Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu ning nimetab vähemalt kaks eesti rahvustoitu. Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal. Oskab laulda mõnda lihtsamat eesti rahvalaulu. Tunneb ära eesti rahvarõivad.
------------------------------------	------------------------	--	---	--	---

4.2.4. Valdkond matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki
- Järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal
- Tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi
- Mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas
- Mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid
- Tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid
- Näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- Hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine
- Suurused ja mõõtmine
- Geomeetrilised kujundid

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada
- Harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks

- Seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemise -, haistmis- ning kompimisaistingut
- Suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm)
- Toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Lapse vanus	Kuni 3 aastase lapse eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse eeldatavad tulemused	4 – 5 aastase lapse eeldatavad tulemused	5 – 6 aastase lapse eeldatavad tulemused	6 – 7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Üldteema					
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	Rühmitab esemed ühe sarnase tunnuse (värvus, suurus, kuju vms) hulgaks. Leiab erinevate esemete hulgast <i>palju ja üks</i> . Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele <i>mitu on?</i>	Otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka. Paaride moodustamisega (üks-ühesesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt. Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud). Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui. Tutvub arvudega 10ni.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni. Oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu. Tunneb numbrimärke. Võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui). Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab. Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Mõtestab arvude rida 12ni. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =). Oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud esemete hulga järgi.
Suurused ja mõõtmine	Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur – väike).	Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse	Järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem –	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi.	Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte

		(suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab mõisteid/viipeid.	madalam) Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.	Leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema – väiksema – sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades. Hindab kaugust silma järgi Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga. Järjestab raskuse ja paksuse järgi.	cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid euro ja cent ning kasutab neid mängutegevustes. Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga
Geomeetrilised kujundid	Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel. Kompimise - veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu.	Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt.	Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.	Koostab mustreid, laob pilte kujunditest. Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi.	Eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk).
Orienteerumine ajas	Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.	Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (pildidel, vestluses vm). Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).	Teab ööpäeva osi hommik – päev – õhtu – öö; kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile – täna – homme.	Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi. Eristab mõisteid kiiresti – aeglaselt, varsti, hiljem, kohe.	Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja –päeva. Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava. Kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem – varem, noorem – vanem
Orienteerumine	Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal	Määrab teiste laste ja esemete asukohta enda	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade	Määrab eseme asukohta teiste esemete suhtes:	(Orienteerub tasapinnal (paberil).

ruumis	– all, kõrval -, ees – taga.	suhtes: ülal – all, ees – taga (minu ees, minu taga jne).	suhtes (seisan Alo taga; olen tahvli ees) Määrab vasakut ja paremat poolt.	all – peal, kohal, keskel, äärel, vasakul – paremal. Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.	
---------------	------------------------------	---	---	--	--

4.2.5. Valdkond kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest
- Kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaa
- Vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid
- Kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid
- Kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt
- Vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut

Valdkonna *Kunst* sisu:

- Kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul
- Kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine
- Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine
- Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist
- Suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid
- Kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne.
- Arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida
- Julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus
- Viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale
- Suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.
- Suunatakse last korrastama oma tööpinda pärast kunstitegevuse lõppu (vajadusel abistades).

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Lapse vanus	Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Sisuplokid					

Voolimine	Juhendamisel muljub voolimismaterjali, mängides muudab vabalt savitüki kuju. Juhendamisel tükeldab savi, plastiliini.	Muljub ja näpistab, juhendamisel rullib ja veeretab voolimismaterjale (savi, plastiliin).	Annab voolitud ümarvormidele erinevaid nimetusi.	Veeretab ja rullib iseseisvalt erinevaid voolimismaterjale (nt pabermassi, vaha jne).	Nimetab erinevaid voolimismaterjale ja nende omadusi.
	Juhendamisel tükeldab savi, plastiliini	Surub sõrme või pulgaga pehmesse materjali auke, teeb pinnale jooni ja täppe.	Rullib savitükki ja muudab rullimise tulemusel tekkinud pikliku vormi kuju, andes edasi asjade, esemete jne iseloomulikke tunnuseid.	Kasutab saadud algvorme (kera, silinder) neist Tähdusega objektide voolimiseks.	Kasutab voolimispulka vormide õõnestamisel, iseseisvalt mustritegemisel.
	Tegevust jälgendades vajutab voolimismassi auke.		Vajutab ümarvormi pihkude ja/või sõrmede vahel õhemaks, pigistab ja venitab savi sellele teise kuju andmise eesmärgil.	Juhendamisel ühendab lihtsaid voolitud detaile omavahel.	Voolib juhendamisel ka ühest savitükist, venitades ning pigistades sellest välja terviku erinevaid osi.
			Moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sisse jne ladudes.	Kasutab valmisvorme (iseseisvalt liivast ehitamiseks, juhendamisel nt piparkookide vms valmistamiseks).	Ümarvorme ning ümar-ja piklikke vorme ühendades voolib iseseisvalt erinevaid esemeid.
			Juhendamisel kasutab voolimispulka savi vms voolimismaterjali tükeldamiseks.		Juhendamisel silub peale väiksemate detailide lisamist ühenduskohad.

					<p>Niisutab vajadusel voolitava eseme pinda ühenduskohtade silumiseks.</p> <p>Oskab voolida erineva suurusega ümarvorme ning neid õõnesvormideks muuta.</p>
--	--	--	--	--	---

Joonistamine	Kritseldab varasemast liikuvama ja vabama käega.	Tõmbab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriidid, pehmed pliiatsid jne) erinevaid jälgi (täpid, jooned: vertikaalsed, horisontaalsed, lainelised, katkendlikud, spiraalsed), püsides paberil.	Tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja vertikaalseid triipe sooviga jäljendada konkreetseid esemeid.	Kasutab iseseisvalt erinevaid joonistusvahendeid (nt viltpliiatsid, pastellid).	Joonistamisel jätab vahendiga jäljendi joonistusvahendit ja paberit rikkumata.
	Juhendamisel tõmbab Jämedate joonistusvahenditega erinevaid jooni.	Meeldetuletamisel hoiab õigesti pliiatsit jt joonistusvahendeid	Juhendamisel tõmbab erineva kuju ja suunaga, sealhulgas ka kaarjaid jooni.	Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjoont.	Meeldetuletamisel kasutab pinna katmiseks kallutatud pliiatsit (pliiatsi külgi).

	Hoiab meeldetuletamisel paberit kinni ja joonistab vaid selleks ettenähtud kohta (nt paber, asfalt).		Kasutab erinevaid joonistusvahendeid liigse surveta.	Kasutab iseseisvalt pliiatsiteritajat.	Väljendab sirgete, sakiliste, kaarjate jne joontega emotsiooni ja meeleolu ning täidab pinda.
			Suudab kujutada naturile sarnaseid, lähedasi esemeid, asju, inimest (nn peajalgseid).	Tõmbab ühtlase joone lihtsa kujuga šablooniga või joonlaua järgi.	Värvib enamasti kontuuri ületamata.

Maalimine	Kannab värvi õpetaja antud värvisel pintsliga paberile spontaansete, teadvustamata liigutustega.	Juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintslit vees.	Juhendamisel kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks.	Võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu.	Kasutab varemõpitud tehnilisi oskusi töö teostamisel.
	Jätab paberile jäljendeid õpetaja värviga kaetud švammiga, templiga.	Teeb näpuvärvidega punkte ja jooni.	Ümarvormi joonistab värvilaigu pintsliga suurendamise teel.	Juhendamisel katab värviga algul suurema kujundi, millele lisab detailid.	Juhendamisel hele-tumestab värve ja segab omavahel põhivärve.
	Juhendamisel teeb näpuvärvidega paberile erineva suunaga sirgeid, kaarjaid jne jooni jne.	Vajutab templiga erinevatele pindadele (nt paber, kartong) jäljendeid.	Suunamisel võtab pintslile vajaliku koguse värvi ja loputab pintslit peale kasutamist.	Teeb pintslivajutuste ja -tõmmetega objektide väikseid detaile (nt silmad, suu) või rütme.	Meeldetuletusel annab värvidega edasi meeleolu, aastaegadele iseloomulikke tunnuseid.

		Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe.	Meeldetuletusel ei värvi üle paberi serva. Selgitusel kasutab töös pintsli erinevaid osi (otsa, külge) ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid.	Suunamisel loob maalile tausta, jätab vähe katmata pinda.	Suunamisel oskab valida kujutatavast lähtuvalt tööle sobivat tausta. Pintsliga liigub paberil vabalt, ei liigu pikalt edasi-tagasi ühes kohas. Peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist. Kasutab tööks vajadusel kahte erineva jämedusega pintsli.
--	--	---	--	---	--

Meisterdamine	Eristab õpetaja juhendamisel erinevat ehitus-, looduslikku vms tegutsemiseks pakutud materjali.	Kortsutab pehmet paberit, rebib paberiribast tükke.	Lõikab kääridega paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont.	Juhendamisel rebib paberist ribasid ja lihtsaid kujundeid ning kleebib need alusele.	Valib erinevate Meisterdamis-materjalide vahel ja püüab neid omavahel sobitada.
	Ettenäitamisel laob vahendid üksteise peale, järgi, kõrvale jne.	Puistab õpetaja poolt liimiga kaetud paberile paberitükke, seemneid vms.	Katab liimiga talle näidatud pinna ja täiendaval juhendamisel asetab sinna soovitud kujundid	Lõikab juhendamisel kääridega suuri sirgete piirjoontega ja vormilt lihtsaid kujundeid.	Lõikab iseseisvalt kääridega.

	Juhendamisel kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke, asetab paberist välja lõigatud kujundid liimiga kaetud paberile.	Asetab alusele ja surub kinni õpetaja poolt liimiga kaetud paberist kujundid, puulehed vms (nt lehed puule).	Ettenäitamisel ühendab erinevaid materjale (looduslik materjal ja paber; suled ja paber jne).	Voldib paberi pooleks, neljaks (kujundades nii nt kaardi ,raamatu, liniku).	Rebib lihtsamaid kujundeid.
			Kortsutab erineva paksusega paberit.	Lükib paelale, lõngale auguga esemeid (nt helmeid, nõõpe) kettide, kaunistuste jne. valmistamisel (nt päkapikk – kabile müts; siil – männikabile nina).	Meisterdab Looduslikust materjalist ja majapidamises järelejäänud pisesemetest objekte lihtsate ühendusvõtete abil (nt plastiliiniga liitmine, tikkude või kõrte torkamine pehmesse materjali jne).

4.2.6. Valdkond muusikaõpetus

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest
- Suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale
- Suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
- Suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi

Valdkonna *Muusika* sisu:

- Laulmine
- Muusika kuulamine
- Muusikalis-rütmiline liikumine
- Pillimäng

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:
- Esikohal on emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus
- Kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid
- Arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele
- Kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne. Muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul
- Seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- Muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Laste vanus	Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Muusika-tegevuse liigid					
Laulmine	Kuulab ja jälgib õpetaja laulu.	Huvitub laululistest tegevustest, püüab kaasa laulda, osaleb laulude esitamises laulmise või plaksutamise teel.	Laulab peast lihtsamaid rahva- ja lastelaule, laulab väljahingamisel loomuliku häälega, esitab laule rühmaga ühes tempos.	Laulab ühtlases tempos, loomuliku häälega, ilmekalt, selgelt hääldades, laulab peast koos teistega mõningaid rahva- ja lastelaule.	Laulab ilmekalt, loomuliku häälega, vaba hingamisega, laulab selgelt sõnu, kasutab dünaamikat; esitab laule nii üksi kui ka teistega.
Muusikaline liikumine ja rütmika	Sooritab koos õpetajaga lihtsamaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (keerutamine, tammumine, jooksmine, seismine, hüppamine jm).	Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule arvestades pulssi ja meetrumit (kõnd, jooks, päkkadel, koputamine jne).	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu, tantsib kasutades eakohaseid tantsusamme (põlvetõste, hanereas liikumine jm), osaleb laulumängudes.	Muudab liikumist muusikaosade ja muusikariistade vaheldumise järgi, esitab õpetaja seatud tantse kasutades õpitud elemente.	Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele, sooritab sünkroonseid tantsuliigutusi väljendusrikkalt ja õige kehahoiakuga.
Muusika kuulamine	Tunneb rõõmu kuulatavast muusikapalast.	Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule.	Kuulab laulu ja muusikapala, väljendab emotsionaalselt kuulnud pala liigutuste ja liikumise läbi.	Kuulab laulu ja muusikapala huviga, väljendab muusikas tajutud meeleolusid, liikumise, laulmise, pillimängu kaudu, samuti järgib muusika rütmi ja tempot, hakkab	Tunneb lihtsamaid žanre (marss, laul, tants), väljendab loovalt muusikast saadud elamusi, muusikast rääkides kasutab eakohast sõnavara, eristab vokaal ja instrumentaalpalade lihtsamaid žanre (hällilaul,

				tuttavale muusikapalale kaasa laulma.	rahvalaul, marss).
Pillimäng	Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kehapilli (plaksutab, patsutab).	Mängib muusikat kuulates kaasa rütmi või pulssi kehapillil, kõlapulkadel, trummil vms.	Mängib rütmipille, eristab neid kuulmise ja nende tämbri järgi.	Mängib ja tunneb ära tämbri järgi õpitud rütmipille, mängib rütmisaateid lasteriimidele ja lauludele, alustab ja lõpetab teistega koos mängides samaaegselt teistega.	Mängib rütmi ja meloodiapillil kaasa lühikest ja korduvat viisi või meloodialõiku, mängib pilliansamblis, mängib kaasa eakohaste rütmi- ja meloodiapillidega õpitud lauludele ja lasteriimidele.

4.2.7. Valdkond liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu
- Suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel
- Tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas
- Mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele
- Järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- Kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen
- Põhiliikumised
- Liikumismängud

- Erinevad spordialad
- Tants ja rütmika

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel
- Rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms
- Peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused
- Suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust
- Mitmekesisistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Laste vanus	Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Üldteema					
Liikumisteadmised	Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult, liigub õpetaja juhendamisel ohutult. Valib õpetaja korraldusel teiste riiete seast võimlemisriided, arvestab rühmakaaslastega aktiivses tegevuses.	Sooritab harjutusi õpetaja korraldusel ja sõnaliste seletuste järgi, järgib meeldetuletamisel hügieeninõudeid.	Nimetab harrastus-spordi liike, spordivõistluseid, teab vahendite nimetusi, kasutab vahendeid ohutult, õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.	Osaleb LA spordi-üritustel, talub kaotust, teab ja kasutab õpitud mõisteid, järgib hügieeninõudeid, teab hügieeni olulisust, õnnetuse ja ohu korral teab, et appi tuleb kutsuda täiskasvanu.	Nimetab spordialasid ja mõne sportlase, keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele, peab kinni ohutusreeglitest, peseb end pärast aktiivset tegevust.
Põhiliikumised	Ronib ja roomab üle väikeste takistuste, kõnnib piiratud alal, säilitab kõndides ja joostes sihi, hüpitab käes palli ja jälgib selle suunda. Sooritab põhiliikumisi, säilitab tasakaalu pingil ja vähendatud pinnal.	Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides, ja õpitud harjutustes, teeb koordineeritud, osavust ja tasakaalu arendavaid harjutusi.	Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängus, sooritab tasakaalu nõudvaid harjutusi, teeb harjutusi väikeste vahenditega.	Käsitleb väikevahendeid aktiivses tegevuses, ronib varbseinal vahelduva sammuga, täidab lisaülesandeid.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, liigutused koordineeritud ja rütmilised, säilitab paigal ja liikudes tasakaalu, kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvates harjutustes kasutab domineerivat kätt.
Liikumismängud	Mängib matkiva sisuga 1-2 reeglga kõnni- ja jooksumänge, mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu	Mängib 2-4 reeglga liikumismänge, pingutab rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.	Mängib koos teistega võistlusmänge, osaleb jõukohastes teatevõistlustes, tunnustab nii oma, kui ka vastasmeeskonna edu.	Käsitleb mängu ja spordivahendeid loovmängudes.	Võistleb kombineeritud teatevõistlustes, mängib sportlike elementidega mängu, organiseerib ise liikumis-mänge, kasutab ausa mängu põhimõtteid, järgib

					reegleid.
Spordialad Võimlemine, kelgutamine, suusatamine.	Sooritab erinevaid võimlemisharjutusi, kasutab vahendeid, järgib õpetaja ja kaaslaste tempot, teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi, veab tühja kelku, sõidab ise nõlvast alla, liigub suuskadel otsesuunas.	Sooritab kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni, hoiab kohta rivistuses, kolonnis, viirus, kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge.	Teeb erinevate vahenditega eakohaseid harjutusi tehniliselt õigesti, valitseb liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvates ülesannetes, sooritab painduvust, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi, veab kaaslast kelgul, kelgutab ülesandeid sooritades mäest alla, suuskadel kasutab libisemistehnikat.	Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu, säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu, suusatab vahelduva libiseva sammuga, käsitseb õpetaja abiga suusavarustust.	Valitseb oma liigutusi nii ruumis kui õues, orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi, osaleb kelguvõistlustel, sõidab nõlvast alla põhiasendis, suusatab koordineeritud liikumisega, käsitseb suusavarustust iseseisvalt.
Tants ja rütmika	Kasutab juhendaja abil liikudes rütmipille, sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi. Kõnnib, jookseb, hüpleb rütmiliselt muusika järgi; sooritab juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.	Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi, plaksutab ja liigub vastavalt muusika rütmile.	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele või aeglustumisele, liigub muusika järgi vabalt ja iseseisvalt.	Kohandab oma liigutusi vastavalt etteantud rütmiga, kasutab lihtsamaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Sooritab rütmikaliikumisi ühel ajal kaaslastega, liigub enda tekitatud rütmi järgi, vahelduva tempoga, väljendab liikumise kaudu emotsioone, kasutab liikudes loovalt vahendeid (lint, rõngas jm).
Vaba aeg ja loodusliikumine	Mängib vabamängus iseseisvalt. Matkab õpetaja või vanematega looduses, teeb kaasa kuni 500 meetri pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.	Algatab iseseisvalt mängu, tegutseb iseseisvalt LA õuealal.	Kasutab spordi ja mänguväljakute vahendeid iseseisvalt ja sihipäraselt, sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.	Suudab sõita tõuke- ja kaherattalise rattaga, suusatada ja liikuda rulluisudel.	Tegutseb iseseisvalt koduümbruse ja LA spordi- ja mänguväljakutel, mängib lihtsamaid maastikumänge.

5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Koostöö põhimõtted

Lapse kasvamine ja kasvatamine algab kodust. Lasteaed on asutus, mis püüab igati toetada ja abistada lapsevanemaid ning on koduse kasvatusedasiarendaja. Lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate koostöö lapse arengu toetamiseks põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele. Kodu- ja lasteasutuse koostööna täidetakse õppekavas püstitatud õppe- ja kasvatustöö eesmärgid.

Koostöövormid:

- Suhtlemine laste toomise ja viimise ajal
- Rühma koosolekud viiakse läbi kaks korda aastas kevadel ja sügisel, vajadusel sagedamini
- Hoolekogu koosolekud
- Arenguestlused viiakse läbi üks kord aastas (arenguestluse läbiviimise kord on õpetajale kättesaadav ühiskaustas).
- Individuaalsed vestlused ja logopeedi konsultatsioon
- Kirjalikud teated ja informatsioon teadetetahvlil
- Lasteaia kodulehekülg www.kaseke.valga.ee
- Traditsiooniliste ürituste läbiviimine
- Lastevanemate koolitused (võimalusel)
- Tagasiside lasteaia tegevuse ja rühma töö kohta rahuloluküsitluste kaudu

- Avatud uste päevad (lastevanemate õhtupoolikud rühmades)
- 2017. a. septembris liitub lasteaed e-infosüsteemiga Stuudium

6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

- Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
- Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.
- Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.
- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- Lapse koolivalmidust hindab üks kord aastas logopeed. Lasteaia logopeed annab koolivalmidusest tagasisidet rühma õpetajatele ja lastevanematele.
- Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestluse, milles lähtub lasteaed Kasekese arenguestluste läbiviimise korrast (Vastu võetud pedagoogilise nõukogu otsusega protokoll nr 17 29.01.2014 kinnitatud direktori käskkirjaga nr 11 29.01.2014) mis:
 - 1.) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest.
 - 2.) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

- Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.
- Lapsevanemal on õigus loobuda arenguveestlusest, andes rühmaõpetajale allkirja arenguveestlusest loobumise kohta.
- Lasteaed väljastab kooliminevale lapsele koolivalmiduskaardi
- Lapse arenguanalüüsi säilitatakse lapse rühmast rühma liikumisel, lapse lasteaiast lahkumisel säilitatakse lasteaiariiivis.

7. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi ja kohandusi lapse kasvukeskkonnas või rühma tegevuskavas.

Selleks, et eelkooliealisele lapsele pakkuda võimetekohast kvaliteetset alusharidust, on vaja välja selgitada nende laste individuaalne võimekus, selle suhe eakohasusega ning individuaalsust arvestavalt kaasata laps õppe- ja kasvatustöö protsessi.

Võrdselt toetamist vajavad nii andekad kui ka arengus mahajäänud lapsed. Õigeaegse sekkumisega ennetatakse käitumise- ja suhtlemisraskusi. Mida varem lapse hariduslikke erivajadusi märgatakse, kirjeldatakse ja arendustööd alustatakse, seda paremad on lapse võimalused toime tulla igapäevaelus ja koolis.

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö.

1. Selgitatakse välja erivajadusega lapsed, jälgides kõiki arengulisi valdkondi.
2. Vajadusel koostatakse erivajadusega lastele individuaalsed arenduskavad (IAK-d)

- Individuaalne arenduskava koostatakse neis valdkondades, milles laps abi, arendamist vajab
- Arenduskavade koostamisel teeb rühma meeskond koostööd lapsevanema ja lasteaia spetsialistidega: tervishoiutöötaja, logopeedi, muusika- ja liikumisõpetaja ning juhtkonna esindajaga.
- Arenduskavade koostamisel arvestatakse lapse arenguanalüüsi
- Arenduskava sisaldab: lapse nimi, vanus, erivajadus, eesmärk, tegevused eesmärgi saavutamiseks, toetajad, ajaline kava

Meeskonnaliikmete tegevussuunad erivajadusega lapse toetamisel:

Rühmaõpetajad: märkavad lapse arengulist eripära, fikseerivad kirjalikult lapse positiivsed ja negatiivsed situatsioonid ja olulise info.

Analüüsivad lapse arengu tulemusi ja toetamise võimalusi jne. Pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad oma tähelepanekutest, kaasavad lapsevanema koostööle lapse arendamiseks, toetamiseks. Soovitavad vajadusel lapsele erialaspetsialisti konsultatsiooni. Teavitavad lasteaia juhtkonda lapse arengulisest eripärast. Vestlevad rühma lastega, kujundades erivajadusega kaaslasesse positiivset hoiakut. Kujundavad või loovad lapse(laste) turvalise keskkonna. Vajadusel koostavad lapsele iseloomustuse esitamiseks erialaspetsialistile. Osalevad IAK koostamisel ja elluviimisel.

Tugiisik: lapsele koostatud rehabilitatsiooniplaani alusel teeb lasteaia meeskond määratud tugiisikule omapoolseid ettepanekuid töö paremaks korraldamiseks lapse arendamisel.

Lapsevanem: jagab oma kogemusi lapse tegutsemise, käitumise ja suhtlemise iseärasustest kodus. Vahendab infot erinevatelt lapsega tegelenud spetsialistidelt, arstidelt jne. Osaleb IAK koostamisel ja elluviimisel. Hoiab meeskonnaliikmetega kontakti ja huvitub lapse edusammudest ja tegevustest lasteaias.

Logopeed: Uurib lapse kõnet ja tunnetuslike protsesside arengutaset. Kujundab ja arendab lapse kõnet kui peamist suhtlusvahendit. Nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid. Osaleb võimalusel rühma koosolekutel, aruteludes ja vestlusringides, vajadusel ka arenguveestlustel. Annab teavet juhtkonnale.

Muusikaõpetaja: Jälgib last muusikalistes tegevustes. Äratab huvi muusika, selle kuulamise ja musitseerimise vastu. Toetab rütmi- ja kuulmistaju arengut.

Liikumisõpetaja: Jälgib lapse liikumismustreid ja kehalise aktiivsuse muutusi. Aktiviseerib ja toetab last liikumistegevustes. Toetab üldfüüsilist arengut.

Tervishoiutöötaja: Jälgib regulaarselt erivajadusega laste tervist, vajadusel annab esmaabi ja suunab perearstile. Nõustab vajadusel lapsevanemat ja õpetajaid lapse terviseprobleemide osas.

Õppealajuhataja: Tutvub lapsega, teeb oma tähelepanekud rühma töökorraldusest, nõustab rühmameeskonda pakkudes erinevaid lahendusi. Organiseerib õpetajatele vestlusringe, soovib koolitusi toetamiseks õpetajate toimetulekut. Osaleb IAK-de koostamises. Informeerib lasteaia direktorit ja teeb ettepanekuid.

Direktor: Vajadusel osaleb aruteludes, vestlusringides. Võimaldab lapse arengu toetamise meeskonna liikmetele ja rühmaõpetajatele täiendkoolitusi. Vajadusel tagab tugiisiku olemasolu. Suunab vajadusel lapsevanema nõustamiskomisjoni.

3. Õppeaasta jooksul täiendatakse ja parandatakse arendusplaane vastavalt vajadusele. Muutused lapse arengus fikseeritakse logopeedi dokumentatsioonis ja individuaalses arenduskavas (IAK-s)

4. Vajadusel konsulteeritakse erialaspetsialistidega

5. Lapse individuaalset arenduskava tutvustatakse lapse vanema(te)le ja võetakse neilt arenduskavaga tutvumise kohta allkiri.

6. Erivajadustega lastega toimub töö vastavalt laste arengule põhiliselt individuaalselt või alagruppides.

7. IAK kokkuvõte tehakse õppeaasta lõpus

8. Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid lisaülesandeid.

8. LASTEAIJA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- Õppekava tulemuslikkust hinnatakse õppeaasta lõpul pedagoogilisel nõupidamisel
- Ettepanekuid täiendusteks võivad teha kõik õpetajad pedagoogilisel nõupidamisel ja lapsevanemad rühmakoosolekul või hoolekogu esindaja kaudu.
- Tulenevalt ettepanekutest tehakse õppekavas täiendused enne 31. augustit
- Muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga
- Õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga